

سید مصطفی کیوانیان در گفت‌وگو با قاب کوچک:

«کاوان و جیکا» امنیت را به زبان کودکانه روایت می‌کند

مهدی قلی‌نژاد

گروه
قاب‌کوچک

سید مصطفی کیوانیان، تهیه‌کننده مجموعه پویانمایی «کاوان و جیکا» با تأکید بر ضرورت آموزش غیرمستقیم مفاهیم ایمنی به کودکان گفت: تلاش کردیم امنیت، قانون‌مداری و مهارت حل مسأله را در قالب داستانی سرگرم‌کننده و باورپذیر برای مخاطبان خردسال روایت کنیم.

وی درباره شکل‌گیری این اثر، اظهار کرد: کودکان به دلیل روحیه کنجکاوی و کم‌تجربگی خود، ناگزیر با موقعیت‌های خطرآفرین مواجه می‌شوند اما اغلب آموزش‌های ایمنی برای بزرگسالان طراحی شده است. از همین رو تصمیم گرفتیم اثری تولید کنیم که این مفاهیم را به زبانی کودکانه و قابل درک منتقل کند.

کیوانیان با اشاره به انتخاب دو مأمور پلیس به عنوان شخصیت‌های اصلی افزود: وقتی موضوع امنیت مطرح می‌شود، بهترین الگو برای کودکان حافظان قانون هستند، البته در این مجموعه تصویری مهربان، صمیمی و قابل اعتماد از پلیس ارائه شده تا حس اعتماد اجتماعی در ذهن کودک تقویت شود.

وی درباره طراحی شخصیت‌ها توضیح داد: کاوان شخصیتی خردمند و مسئولیت‌پذیر دارد و جیکا مأموری چابک و منظم است. ترکیب این دو، مفهوم کار گروهی و تقسیم وظایف را به مخاطب منتقل می‌کند. همچنین پنج کودک کودک داستان با ویژگی‌های شخصیتی متفاوت طراحی شده‌اند تا کودکان با روحیات مختلف بتوانند با آنها همدات‌پنداری کنند و در عین حال مفهوم پذیرش تفاوت‌ها تقویت شود.

وی درباره کاراکتر منفی مجموعه نیز گفت: «موش فاضلاب» به عنوان تنها شخصیت منفی، با رویکردی طنزآمیز و دست‌وپاچلفتی طراحی شده است تا بدون ایجاد ترس، نمادی از رفتارهایی مانند قانون‌گریزی و فریب‌کاری باشد و فضای اثر برای گروه سنی خردسال تلطیف شود.

تهیه‌کننده کاوان و جیکا با بیان این‌که این مجموعه ساختاری موضوع‌محور دارد، تصریح کرد: هر قسمت براساس یک مسأله ایمنی یا اجتماعی شکل می‌گیرد. ساده‌سازی مفاهیم پلیسی برای کودکان از مهم‌ترین چالش‌های تولید بود و در این مسیر از مشاوران حوزه کودک و کارشناسان تخصصی بهره بردیم.

وی در ادامه به ویژگی‌های فنی اثر اشاره کرد و گفت: این مجموعه با تکنیک دوبعدی دیجیتال تولید شده و در طراحی آن از رنگ‌های شاد با خلوص بالا و کنتراست کنترل شده استفاده شده تا حس نشاط و سرزندگی به کودک منتقل شود. ریتم داستان نیز با الگویی نزدیک به فضای پلیسی اما متناسب با درک کودک تنظیم شده است. کیوانیان با اشاره به بازخوردهای اولیه خانواده‌ها خاطرنشان کرد: استقبال مخاطبان خردسال و اشتیاق آنها برای تماشای قسمت‌های بعدی نشان می‌دهد که این مجموعه توانسته ارتباط مؤثری با کودکان برقرار کند.

وی در پایان تأکید کرد: هدف ما این‌است که کودک پس از تماشای کاوان و جیکا در کنار سرگرمی، با شیوه‌های درست مواجهه با موقعیت‌های خطرآفرین آشنا شود و با حس مثبت و همدات‌پندارانه از پای تلویزیون بلند شود.

با مشکلاتی در هماهنگی‌های محلی مواجه بودیم. همکاری اداره میراث فرهنگی استان‌ها با ما محدود بود و بخش زیادی از کار از طریق ارتباطات شخصی، دوستان محلی و نیروهای آشنا به منطقه پیش رفت. نبوی درباره روند تولید این مجموعه مستند تلویزیونی هم گفت: بیش از ۹۵ درصد تولید مجموعه به پایان رسیده و در حال حاضر طعم طبیعت در مرحله تدوین و صداگذاری قرار دارد.

محلی در این مستند، گفت: یکی از اصرارهای ما این بود که در هر قسمت، لباس محلی همان منطقه استفاده شود. خوشبختانه مردم محلی همکاری بسیار خوبی داشتند. لباس‌ها از نظر رنگ، برگه و جزئیات، نشانه‌های مهم هویتی هستند و به فضاسازی تصویر کمک می‌کنند. کارگردان طعم طبیعت درباره چالش‌های تولید این مجموعه گفت: علاوه بر دشواری‌های لوکیشن، در مرحله پیش تولید

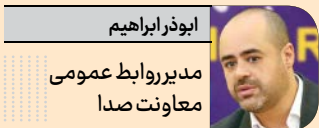
و حتی پیش‌آمده که برای پیدا کردن فضای مناسب، یک روز کامل تصویربرداری از دست برود. نبوی با اشاره به فرآیند پژوهش مجموعه گفت: پژوهش‌های ما عمدتاً میدانی بوده است. پیش از ورود به هر استان، بررسی می‌کردیم که آن منطقه از نظر قومی و فرهنگی چه تنوعی دارد.

ما سعی کردیم این تفاوت‌ها را در انتخاب موضوع‌ها لحاظ کنیم. این مستندساز با تأکید بر نقش پوشش

یادداشت

رادیوحماسه؛ رسانه‌ای در لحظه نیاز

در بزنگاه‌های تاریخی، رسانه‌ها بیش از هر زمان دیگری در معرض آزمونی جدی قرار می‌گیرند؛ آزمونی که نه‌تنها سرعت عمل، بلکه عمق درک آنها از نیازهای واقعی جامعه را می‌سنجد. در چنین

شرایطی، شکل‌گیری رادیوحماسه را می‌توان نمونه‌ای قابل توجه از پاسخ به یک نیاز فوری و عینی در بستر جنگ رسانه‌ای و میدانی دانست. راه‌اندازی رادیوهای مناسبی در سال‌های اخیر به عنوان یک ظرفیت نوپدید در معاونت صدای رسانه ملی، نشان داده که چابکی و انعطاف در ساختار رسانه‌ای می‌تواند به خلق تجربه‌های موفق منجر شود. بااین حال، رادیوحماسه از این منظر یک گام فراتر است؛ چراکه در شرایطی بحرانی و در کمتر از ۲۴ ساعت روی موج ۱۰۱/۵ به آنتن رسید. این سرعت، صرفاً یک دستاورد فنی نیست، بلکه نشانه‌ای از درک درست موقعیت و اراده‌ای جدی برای حضور در کنار مردم است.

کارکرد اصلی این رادیو را باید در سه محور کلیدی جست‌وجو کرد: اطلاع‌رسانی هدفمند، امیدآفرینی و انسجام‌بخشی اجتماعی. در شرایطی که فضای روانی جامعه تحت تأثیر اخبار متناقض و بعضاً مخرب قرار می‌گیرد، رسانه‌ای که بتواند روایت دقیق، به موقع و قابل اعتماد ارائه دهد، به‌طورطبیعی به مرجع تبدیل می‌شود. رادیوحماسه با تمرکز بر تبیین رویدادها و تشریح عملکردها، تلاش کرده این خلأ را پر کند. در کنار این، عنصر امیدآفرینی نقشی اساسی در حفظ پایداری اجتماعی دارد. پرداختن به توانمندی‌های نیروهای مسلح، بازتاب حمایت‌های مردمی و تأکید بر مفاهیمی چون توکل، وحدت و همدلی، به تقویت روحیه عمومی کمک می‌کند. این رویکرد، به‌ویژه در شرایطی که دشمن با جنگ روانی به دنبال تضعیف اعتماد عمومی است، اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند. یکی از نقاط قوت قابل توجه رادیوحماسه، توجه به زیست شبانه مردم در ایام بحران است. طراحی بخش‌های شبانهگاهی متناسب با حضور میدانی مردم و تأمین محتوای حماسی برای بازپخش در تجمعات، نشان دهنده شناخت دقیق از رفتار اجتماعی مخاطبان است. این هم‌افزایی میان رسانه و مردم، نوعی تعامل دوطرفه ایجاد می‌کند که در آن، رسانه صرفاً انتقال‌دهنده پیام نیست، بلکه به بخشی از کنش اجتماعی تبدیل می‌شود.

از سوی دیگر، نقش روشنگری و مقابله با روایت‌های مخرب نیز از مأموریت‌های مهم این رادیو به‌شمار می‌رود. در شرایطی که رسانه‌های معاند با هدف ایجاد شکاف و ترس آفرینی فعالیت می‌کنند، ارائه تحلیل‌های مستند و بهره‌گیری از کارشناسان خبره، می‌تواند به خنثی‌سازی این تلاش‌ها کمک کند. رادیوحماسه در این حوزه نیز با تکیه بر ظرفیت‌های دینی و ملی، سعی در تقویت گفت‌وتمان مقاومت و همبستگی دارد.

درمجموع، رادیوحماسه را می‌توان نمونه‌ای از رسانه در لحظه نیاز دانست؛ رسانه‌ای که نه در اتاق‌های برنامه‌ریزی بلندمدت، بلکه در متن یک ضرورت اجتماعی متولد شده است. تجربه این رادیو نشان می‌دهد هرگاه رسانه بتواند خود را با ضرباهنگ جامعه هماهنگ کند و پاسخی واقعی به نیازهای مخاطب بدهد، حتی بدون تبلیغات گسترده نیز جای خود را در میان مردم باز خواهد کرد. درعین حال، این تجربه می‌تواند به عنوان الگویی برای آینده رسانه ملی مورد توجه قرار گیرد؛ الگویی مبتنی بر سرعت، انعطاف و مخاطب‌محوری. توسعه چنین رویکردی، مستلزم تقویت زیرساخت‌های تولید سریع، تربیت نیروی انسانی چندمهارته و اعتماد بیشتر به ابتکارات میدانی است. اگر این مسیر به درستی ادامه یابد، رادیوهای مناسبی می‌توانند به یکی از مؤثرترین ابزارهای ارتباطی در شرایط خاص و بحرانی تبدیل شوند و نقش آفرینی رسانه را به سطحی راهبردی ارتقا دهند.

تحمیلی آمریکایی و اسرائیلی در ماه مبارک رمضان، صحنه‌ای تاریخی رقم خورد. در همان روزهای اولیه، شهادت رهبر معظم انقلاب و جمعی از فرماندهان والامقام، جامعه را داغدار کرد اما واکنش سریع نیروهای مسلح و حضور حماسی مردم در خیابان‌ها، تحولی عظیم آفرید. در چنین شرایطی، رسانه ملی خود را موظف دید که بی‌وقفه در کنار مردم باشد. به همین دلیل، رادیویی طراحی شد که نیاز فوری و آنی مردم را پاسخ دهد؛ رادیویی که به درستی «حماسه» نامید شد.

مدیر رادیو حماسه افزود: امیدافزایی، آرامش بخشی و اطمینان‌دهی به مردم درخصوص توان نیروهای مسلح و انتقال حمایت‌های مردم به رزمندگان ـ که شاید در محل عملیات، صرفاً از طریق رادیو می‌توانستند از اخبار و حماسه خیابانی مردم مطلع شوند ـ از دیگر مأموریت‌ها و کارکردهای رادیو حماسه است. امید به نصرت خداوند، بحث وحدت میان بخش‌های مختلف کشور، اتحاد و همبستگی مردم، موضوع اینار و مواسات و همدلی میان مردم، تشریح اهمیت اعتماد مردم نسبت به مسئولان، اعتماد مردم نسبت به نیروها و دلگرمی نیروهای مسلح و پشتیبانی مردم از آنها، محورهایی است که در برنامه‌های مختلف و در ساعت‌های گوناگون رادیوحماسه در دستور کار قرار دارد.

کاویانی یکی دیگر از مأموریت‌های رادیو حماسه را اطلاع‌رسانی و تبیین‌های خاص در سطح خود دانست و افزود: به این منظور، از ساعت تقریباً ۸ صبح تا ۷ شب، مجموعه‌ای از برنامه‌ها از رادیو حماسه پخش می‌شود که هم به اطلاع‌رسانی می‌پردازد و هم به تشریح عملکردها و ارائه توضیحات در این خصوص. همچنین، رصد برخی اخبار از رسانه‌های مختلف و تبیین آنها در سطح عمومی انجام می‌شود تا مردم از اتفاقات و رویدادها مطلع شوند.

ا. صدای همدلی، ایستادگی و آینده‌سازی خواهد شد.

و حماسه پیرامون راه‌اندازی رادیو حماسه ظرفیتی نوپدید است که معاونت صدای راه‌ی با مردم در مناسبت‌ها و رویدادهای

این اقدام به تجربه‌ای موفق تبدیل شده برین تجربه موفق همکاران رادیو است که به رغم شرایط جنگی در کشور و سازمان مت‌راه‌اندازی شد. در واقع کمتر از یک هفته غاز ماه مبارک رمضان گذشته بود که با اعلام شد و بحمدالله، با مجاهدت همکاران و با ی آنتن رفت.

به رغم نبود فرصت برای تبلیغات گسترده، به خوبی این رسانه را پیدا کرده‌اند و از آن خودش بوده است، می‌گوید: همه تکیه‌کلام‌ها برای خودم بوده است. زمانی که بچه بودم فردی برای تکی‌کی‌گری به کوچه ما می‌آمد و با همان لحن کلام در کارتون گالیور می‌گفت: بده در راه خدا. من هم از همین لحن برای تیپ‌سازی استفاده کردم و اتفاقاً خیلی هم گرفت و هنوز هم در کوچه و خیابان می‌شنوم که مردم از این تکیه‌کلام استفاده می‌کنند.

منانی ادامه می‌دهد: بااین‌که سال‌هاست فعالیت زیادی در حوزه دوبله ندارم اما مردم هنوز به من لطف دارند و صدایم را با شخصیت‌هایی مثل پیاوو و زیل خان به یاد می‌آورند. افتخار می‌کنم که مردم کارهایم را پسندیده‌اند و ماندگار شده

رشد و تربیت آنها مربوط می‌شود و باید مورد پسند کودکان قرار گیرد.

بسیاری از شخصیت‌های کارتون‌ی که منانی دوبله کرده است دارای تکیه‌کلام‌های خاص بوده‌اند که تا سال‌ها توسط کودکان و حتی بزرگسالان تکرار شده است.

برای مثال، تکیه‌کلام زیل خان یا کلام در انیمیشن گالیور.

این دوبلور پیشکسوت با تأکید بر این‌که این تکیه‌کلام‌ها حاصل ذوق و سلیقه خودش بوده است، می‌گوید: همه تکیه‌کلام‌ها برای خودم بوده است. زمانی که

بچه بودم فردی برای تکی‌کی‌گری به کوچه ما می‌آمد و با همان لحن کلام در کارتون گالیور می‌گفت: بده در راه خدا. من هم از همین لحن برای تیپ‌سازی استفاده کردم و اتفاقاً خیلی هم گرفت و هنوز هم در کوچه و خیابان می‌شنوم که مردم از این تکیه‌کلام استفاده می‌کنند.

منانی ادامه می‌دهد: بااین‌که سال‌هاست فعالیت زیادی در حوزه دوبله ندارم اما مردم هنوز به من لطف دارند و صدایم را با شخصیت‌هایی مثل پیاوو و زیل خان

به یاد می‌آورند. افتخار می‌کنم که مردم کارهایم را پسندیده‌اند و ماندگار شده

است. بخش عمده فعالیت‌های منانی در سال‌های اخیر به گویندگی و روایت در آثار مستند معطوف بوده است.

او درباره گویندگی در این آثار و ویژگی‌هایش خاطرنشان می‌کند: متأسفانه در ایران به گویندگی در آثار مستند اهمیت چندانی نمی‌دهند و متن را همانند روزنامه می‌خوانند و عبور می‌کنند اما من تلاش کردم تا زندگی را وارد این کار کنم. یک آقایی می‌گفت فرزندم باید هر شب یک مستند با صدای شما را بشنود تا خوابش ببرد. برایش حکم لالایی را دارد. خیلی‌ها می‌گویند وقتی مستندی را با روایت تو می‌شنویم انگار همانجا حضور داریم و صحنه را از نزدیک می‌بینیم. هنگام گویندگی روی مستند باید هر لحظه ریتم را عوض کرد و حدی از احساسات را رعایت نمود. در حد خودم در این زمینه تلاش کردم و فکر می‌کنم موفق بوده‌ام و از این باب‌به خودم افتخار می‌کنم. قبل از عمل جراحی، دکتر پیهوشی می‌گفت: تو تمام خاطرات من هستی و دلم نمی‌آید بی‌هوشت کنم. همین برای من افتخار است و نشان می‌دهد که در کارم موفق بوده‌ام.

دوبلور نقش هرکول پیاوو درباره میزان وفاداری به متن اصلی در دوبله تصریح می‌کند: باید به طور کامل و صددرصد به متن وفادار بود. متأسفانه در حال حاضر این‌گونه نیست. البته در مستند، وفاداری بیشتری به متن وجود دارد اما بسیاری از دیالوگ‌ها در فیلم‌ها تغییر می‌کند که جای تأسف دارد.

این دوبلور پیشکسوت به جوانان علاقه‌مند به کار دوبله توصیه می‌کند با عشق به این حوزه ورود کنند.

منانی یادآور می‌شود: جوانان باید تمرین را فراموش نکنند. خود ما در گذشته برای هر نقش کلی تحقیق و پژوهش داشتیم و خیلی تمرین می‌کردیم. جوانانی که امروز علاقه‌مند به دوبله هستند باید این کار را با عشق انجام دهند نه به خاطر بیکاری و مسائل مالی. البته در گذشته فیلم‌ها کیفیت بهتری داشتند و از قسه‌های جذاب‌تری برخوردار بودند اما متأسفانه در سال‌های اخیر کیفیت فیلم‌ها و سریال‌ها پایین آمده و بعضی از این آثار حتی برای خودم که ۶۵ سال تجربه کاری دارم یک‌نواخت به نظر می‌رسند.